

TWAALFDE ZONDAG DOOR HET JAAR C

Lucas: 9:18-24

Bennekom 2013

Wie ben ik eigenlijk?
Waar kom ik vandaan?
Waar ga ik heen?

Drie vragen, waar ieder mens in zijn leven mee te maken krijgt. Drie religieuze vragen, die geen halt houden bij de muren van de kerk, maar die gelovigen en ongelovigen, kerkelijk mensen en onkerkelijken voorgeschoteld krijgen. En meestal vaker dan één keer. Ze kunnen opduiken in iedere crisissituatie, bij een groot verlies, tijdens een ernstige ziekte, bij de overgang van de ene levensperiode naar de andere, in een gelukservaring, bij het bereiken van een mijlpaal of zomaar, onverwachts: Wie ben ik eigenlijk? Waar kom ik vandaan? Waar ga ik heen?

Volgens het evangelie verhaal van vandaag is ook Jezus kennelijk met die vraag bezig geweest. Wie ben ik? Wat is mijn lot? Mijn weg, mijn bestemming? En wel biddend is hij erop gestoten, zoals Lucas heel uitdrukkelijk zegt. En vanuit dat gebed heeft hij er behoefte aan om daar met zijn leerlingen op door te praten.

Of misschien beter: die vragen zijn alleen te bemediteren in samenhang met Het Mysterie van het Leven (met God) en in samenspraak met je omgeving en vooral met wie je dierbaar zijn. 'Wie zegt de menigte, dat ik ben?' 'En jullie, wat zeggen jullie?'

Je kunt die vragen van Jezus aan zijn leerlingen opvatten als een soort examen: of ze nu eindelijk hun catechismus wel kennen. Maar ik denk, dat je dichter bij het hart van Jezus komt, als je die vragen verstaat als het zoeken van Jezus naar zijn eigen identiteit en naar de wil van zijn Vader. Zijn verlangen om die plaats in te nemen, die hem toekomt in Gods plan met het hele wereld. Niet mijn wil, maar Uw wil geschiede.

Wie ben ik eigenlijk? We weten niet, wat er zich in dat gebed heeft afgespeeld, aan angst, aan menselijke onzekerheid, aan diepe vertroosting. Was er een plotseling doorbrekend licht als op de Thabor? een doodse stilte? een Godverlatenheid? Niemand die het weet.

We weten niet eens, *hoe* hij de vraag gesteld heeft: 'Wie zeggen de mensen, dat ik ben?' Vroeg hij dat vertwijfeld? Onzeker? Angstig? of juist glimlachend, vanuit een innerlijke zekerheid? Je zou dat eens kunnen overwegen. Hoe zou Jezus die vraag volgens mijn eigen opvatting gesteld kunnen hebben?

En dan zou je daarnaast moeten leggen de manier, waarop jij op dit moment van je leven die vraag zou stellen. Wie ben ik eigenlijk? Wie is dat, die in mij 'Ik' zegt? Ik hoor, ik zie, ik leef, ik bemin, ik walg, ik verveel me, ik baal, ik hunker. Wie is in Godsnaam die 'ik'?

Een ding is zeker, dat Jezus in de evangeliën heel terughoudend is, als het over grote titels voor hem zelf gaat. Koning, gezalfde, Messias, zoon van God. Hij wijst die titels misschien niet totaal af, maar hij verbiedt zijn leerlingen in ieder geval wel om die te gebruiken. En zelf neemt hij ze - bij mijn weten - ook niet in de mond.

Bij voorkeur neemt hij de nederige titel 'De Zoon van Mensen' in de mond. Een mensenkind en in zijn gedachte en spreken is die titel onmiddellijk verbonden met lijden, met de 'lijdende dienaar'.

De vraag, wie ben ik, staat bij hem niet los van zijn levensweg, zijn opdracht. Hij houdt geen filosofische beschouwing over 'Wie ben ik?' Nadenkend over deze vraag komt hij gaandeweg in contact met zijn aardse situatie, in gesprek ook met zijn leerlingen ontdekt hij: Ik ben een Mensenzoon, een Lijdende Dienaar. Misschien stond hem van toen af aan de profetie van Jesaja voor ogen... Heeft hij zich daarmee geïdentificeerd...

Er is geen enkele terughoudendheid om zó over hem te spreken. Wie hem zó aanvaardt: als lijdende Dienaar, als Man van Smarten, als iemand, die er ook onder door is gegaan, dan is geen titel te hoog, dan is geen woord te gek, dan mag je zeggen: mijn Koning, mijn Heer, en zelfs mijn God.

Maar niet buiten dat lijden om. Aan die ontdekking van hem verbindt hij een levenswijsheid voor ieder van ons. De vraag 'Wie ben ik?' ontvangt alleen maar licht als ik, zegt hij, mijn oppervlakkige ik - verloochen. Een hard woord, dat in het verleden veel mensen verkrampst heeft, omdat we het vaak niet diep genoeg verstaan hebben.

Het betekent niet: jezelf zo wegcijferen, dat je na verloop van tijd één bonk kwaadheid, één bonk frustratie bent geworden... een verbitterd mens, die nooit aan zijn of haar trekken is gekomen. Verloochening betekent m.i. alle aandacht hebben voor het diepste in jezelf, je wáre ik, het ik, dat God in je geschapen heeft, en niet het ik, dat ik zelf heb opgebouwd.

Jezelf verloochenen betekent: leven vanuit je kern, niet drijven op iedere impuls, ieder gevoel, ieder verlangen, maar diepe eerbied hebben voor je eigen wezen, je eigen plaats in Gods plan. Zoals Jezus diepe eerbied had voor het diepste in hemzelf, zijn één-zijn met God.

Jezus wijst ons een weg. Zolang de vraag nog in ons opkomt: 'en ik dan', zijn we nog bezig op het niveau van het oppervlakkige ik.

Ik heb er ooit een sport van gemaakt te horen wat kinderen in andere landen zeggen als ze worden overgeslagen bij het uitdelen van snoep. Amerikaanse kinderen zegen: and what about me?! Duitse kinderen protesteren met: und wo bleibe ich?! Als je niet oppast blijf je als iemand uit Nederland een heel leven de vraag herhalen: en ik dan?!

Zodra echter het verlangen in mij begint te groeien, dat het diepste, het mooiste, het heiligste in mij naar buiten mag treden, dat mijn persoon transparant wordt, doorzichtig wordt, een-voudig, zodat het Ware Zelf mag doorbreken, dan ben ik op de weg van Jezus. In traditionele termen heet dat: Uw wil geschiede op aarde... - en in mij - zoals in de hemel.

Dan wordt de vraag 'Wie ben ik' vertaald, omgezet, getransformeerd naar: *waartoe* ben ik? Wat is mijn richting, mijn bestemming, wat is mijn plaats in het geheel van uw plan? Of zoals Paulus dit alles samenvat: Ik leef, niet ik, maar Christus leeft in mij.